

Kokos alternatief met perspectief

Zuurstofrijker dan water, geen structuurverlies, milieuvriendelijk, flexibel qua opplant en als eindproduct een zware bos tulpen. Dat zijn in potentie enkele sterke punten van kokos als broeimedium. Voorwaarde is wel dat men de juiste kokoskwaliteit gebruikt, zegt Arno Westhoven van CAV Agrotheek. Hij heeft goede ervaring met Legro Kokos van Legro BV dat door zijn stabiele, lage EC-gehalte perfect geschikt is voor de tulpenbroei.

Tekst en foto's: Gerrit Wildenbeest

Kokos wordt al in diverse teelten als groeimedium gebruikt. Sinds een paar jaar wordt het ook hier en daar op beperkte schaal in de tulpenbroeierij toegepast. Daar wordt echter een specifieke kwaliteit gevraagd, stellen bloembollenspecialist Arno Westhoven van CAV Agrotheek (Middenmeer) en Arjan van Leest en Ted Buis van Legro Potgrondbedrijf BV uit Helmond. Om de juiste kwaliteit te kunnen bieden heeft Legro - dat RHP gecertificeerd is - de kokosverwerking in eigen beheer genomen. Het bedrijf heeft productiefaciliteiten in India voor de verwerking van kokosbast (dat een bijproduct is van de kokosolie winning). Voor de tulpenbroei wordt niet de vezel gebruikt maar alleen het fijne gruis. "In Nederland wordt de kokos gebufferd, waarbij de van nature aanwezige natrium en kalium wordt uitgewisseld voor calcium. Verder wordt de kalium, natrium en overtollige calcium uitgespoeld. Op die manier heeft Legro Kokos een stabiel, laag EC-gehalte van 1. "Wij kunnen een laag EC-gehalte echt garanderen. Die EC stabiliteit is bepalend of een tulp wel of niet goed groeit op kokos", zegt Arjan van Leest.

Arno Westhoven en Arjan van Leest in de cel bij Fa. Oostenbrug: 'Legro Kokos behoudt structuur'

ZUURSTOF

Op dit moment wordt grofweg tweederde van de tulpen op water gebroeid en eenderde op potgrond. Waarom zouden tulpenbroeiers overstappen op kokos? Arno Westhoven merkt dat er zowel van de waterbroei als vanuit de potgrondbroei belangstelling voor kokos bestaat. "Op de Mechanisatietentoonstelling kregen we er veel vragen over". Waterbroei is volgen Westhoven weliswaar goedkoop maar soms ook gevaarlijk. Zeker bij stromend water kunnen ziekten zich razendsnel verspreiden. Is er bij een substraat als kokos wat mis dan blijft dat beperkt tot een bak. Verder is bij stilstaande watersystemen - de grote meerderheid - de zuurstoftoevoer een groot probleem. Legro Kokos behoudt echter zijn structuur en rijkdom aan O₂ te allen tijde. "Een plant op kokos is in elk hoekje van de bak evengoed beworteld omdat er overal zuurstof en voe-

ding beschikbaar is", zegt Ted Buis. Uiteindelijk levert dat minder uitval op en een zwaardere plant. Juist het lichtere product dat waterbroei oplevert, wordt nogal eens als een nadeel van dit systeem gezien. Ook zijn niet alle cultivars geschikt voor waterbroei, op kokos floreert echter elke cultivar. Het vervangen van waterbroei door kokos is heel simpel: de prikbak eruit en de kokos - dat los aangeleverd wordt in grote zakken - erin.

DUURZAME STRUCTUUR

Volgens de heren benadert hun kokosproduct een aantal voordelen van waterbroei ten opzichte van potgrondbroei. Zo kan er, net als bij waterbroei, flexibel opgeplant worden. De bewortelingsnelheid is vergelijkbaar met waterbroei. Een groot voordeel is dat kokos, evenals water, schoon werkt: het kleeft niet zoals potgrond (veen). Een ander plus-

Proef voor water- en potgrondgroei

Bij Jacco Baars loopt de kokosbroei mee met de waterbroei.

punt is het grote vochttopnemingsvermogen. "Als je veen moet natmaken is dat een drama, kokos neemt heel gemakkelijk vocht op". Daarbij is het ten opzichte van potgrond een zeer milieuvriendelijk product: om een 100 procent oogst te halen, moeten potgrondbroeiers vaak pythiumbestrijdingsmiddelen meemenen, bij kokos hoeft dat niet. Ook qua productie zijn er milieuvoordelen. Zoals bekend ligt de peatwinning in sommige landen onder vuur. Dat kan op den duur invloed hebben op de beschikbaarheid en dus de prijs van veen. In principe leent kokos als duurzaam product – het behoud volgens Arno en de Legro-mannen jarenlang zijn structuur - zich uitstekend voor hergebruik. Voor hergebruik in dezelfde teelt zal dan wel gestoomd of ontsmet moeten

worden. Een mogelijkheid is ook om het product her te gebruiken in een andere teelt, bijvoorbeeld in rozen of Zantedeschia. "Er is in elk geval altijd een markt voor gebruikt kokos", weten Ted en Arjan.

SNELLE BEWORTELING

Kokos wordt sinds een jaar of twee beproefd in de tulpenbroeierij. Op dit moment liggen er bij zo'n 23 broeiers grotere of kleinere proeven met dit product. Arno schat dat het in totaal om zo'n 500.000 bollen gaat. Een van de broeiers die voor het tweede jaar experimenteert met kokos is potgrondbroeier Fa. Oostenbrug uit St Maarten. In het eerste jaar gebeurde dat met kokos van verschillende merken. Toen was de uitkomst gelijkwaardig of iets minder dan de potgrondproductie. Dit jaar wordt alleen Legro Kokos gebruikt. De omvang van de proef is vijf kuubskisten bollen met een stuk of 8 cultivars in vijf zetten gebroeid. "Van het eerste setje hebben we al bloemen geoogst", zegt Ed Oostenbrug. "Er was iets meer uitval dan bij onze potgrondproductie, de bloemen waren iets langer". De reden voor Oostenbrug om met kokos te experimenteren liggen in de onzekere toekomst van veen en eventuele mogelijkheden tot hergebruik van kokos. Dat zou gunstig zijn voor het economische plaatje, want nu vindt hij het nog behoorlijk duurder dan veen. Hij heeft ook verwachtingen van een hogere bewortelingssnelheid in vergelijking met zijn potgrond. De uitkomsten van dit jaar zijn voor hem bepalend of hij er mee doorgaat en volgend jaar op grotere schaal kokos gaat toepassen. Naast een kostprijsberekening, staat een goed eindproduct bij hem voorop. Dat is ook de reden waarom hij niet op water broeit. "We moeten

ons onderscheiden. En een echte kweker moet prut aan z'n vingers hebben".

ALLE SOORTEN

Ook Jacco Baars (Venhuizen) heeft een proef lopen met kokos. Jacco is een echte waterbroeier (systeem: Bulbfust prikbak). De proef omvat 17 (waterbroei) bakken met de cultivars 'Orange Cassini' en 'Sunny Prince' (2 december geplant, 24 december in de kas gehaald), die gewoon hebben meegelopen met het waterbroei-regime. Op het moment van ons bezoek (medio januari) heeft hij nog niet geoogst, maar hij vindt wel dat de kokostulpen een mooie diepe kleur hebben ten opzichte van vergelijkbare waterbroeiobjecten. Wel vindt hij dat de tulpen op kokos sneller zweten. De op kokos gebroei-de tulpen bewortelden iets langzamer dan zijn snelle waterbroei-tulpen. Jacco denkt dat het grote voordeel voor de waterbroeier kan zijn dat je met kokos ook soorten die het op water niet doen kunt broeien. De proef zal verder moeten uitwijzen of de tulpen op kokos een zwaardere bloem opleveren.

De positief-kritische opmerkingen van beide broeiers maken duidelijk dat kokos perspectief biedt, maar dat er nog wel meer en grootschaliger praktijkervaring nodig is. Arno Westhoven en de heren van Legro hebben daar geen moeite mee. Rustig aan brengen is hun devies. Volgend jaar wil men proeven uitzetten met kokos van verschillende leveranciers bij PPO en Proeftuin Zwaagdijk om zo het kaf van het koren te scheiden. "De kwaliteit is belangrijk. Wij verwachten dat de markt voor Legro Kokos een gestage groei laat zien. Ons product zal zeker een positie krijgen".

De aanlevering van Legro Kokos gebeurt los in zakken